

LAKIALOITE 63/2003 vp

Laki kansaneläkelain 24 ja 42 b §:n ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoite on osa vasemmistoliiton eduskuntaryhmän köyhyyden vastaista kamppailua, jossa tavoitteena on helpottaa kaikkein pienituloisimpien asemaa hallituksen suurituloisille tarjoamien veronalennusten vaihtoehtona.

Lakialoitteessa ehdotetaan, että kansaneläkkeen täyttä määrää korotetaan 18 eurolla kuukaudessa. Tämän johdosta ehdotetaan muutettavaksi kansaneläkelakia, perhe-eläkelakia, maatalousyrittäjien luopumistuesta annettua lakia ja maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annettua lakia. Leskeneläkkeen täydennysmäärän, luopumistuen täydennysosan ja sukupolvenvaihdoseläkkeen täydennysosan enimmäismäärään tehtäisiin myös 18 euron korotus.

Tasokorotuksen johdosta myös ylimääräisen rintamalisän enimmäismäärä nousisi 8,10 euroa kuukaudessa ja sotilasavustuksen perusavustuksen enimmäismäärä 18 euroa kuukaudessa. Korotukset esitetään tulevan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004. Eläketulovähennyksen ansiosta korotus hyödyttäisi myös suurta osaa työeläkettä saavista.

Hallitusohjelman mukaan sen sijaan täyttä kansaneläkettä aiotaan normaalin indeksitarkistuksen lisäksi korottaa vain kahdeksalla eurolla kuukaudessa ja vasta vuoden 2006 alusta lukien, vaikka ensisijaisesti suurituloisia hyödyttävät veronalennukset toteutetaan suurelta osin jo kuluvan vuoden aikana.

PERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

Kansaneläkkeen määrästä säädetään kansaneläkelain (724/2001) 24 §:ssä. Vuonna 2003 yksinäiselle eläkkeensaajalle maksettava täysi kansaneläke on ensimmäisessä kuntaryhmässä 493,45 euroa ja toisessa kuntaryhmässä 472,93 euroa kuukaudessa. Puolisoiilla täyden kansaneläkkeen määrä on ensimmäisessä kuntaryhmässä 434,17 euroa ja toisessa kuntaryhmässä

416,69 euroa kuukaudessa. Edellä luetellut euromäärät vastaavat vuoden 2003 tammikuun kansaneläkeindeksin tasoa.

Kansaneläkkeen määrään tehtiin vuoden 1984 jälkeen ensimmäinen tasokorotus 1.6.2001. Sen jälkeen pienimpien eläketulojen varassa elävät eivät ole saaneet käteen jäävään tuloon lisää veronalennusten muodossa. Pääministeri Anneli Jäätteenmäen hallituksen hallitusohjelman mukaan täyttä kansaneläkettä aiotaan normaalin in-

deksitarkistuksen lisäksi korottaa vain kahdeksalla eurolla kuukaudessa ja vasta vuoden 2006 alusta lukien. Samanaikaisesti hallitus kuitenkin toteuttaa etupainotteisesti ensisijaisesti suurituloisia hyödyttävät veronalennukset suurelta osin jo kuluvan vuoden aikana.

Kansaneläkkeen tasokorotus toisi parannusta erityisesti sellaisille pienituloisille eläkkeensaajille, jotka eivät ole hyötynet ns. raippaveron poistamisesta ja joiden toimeentuloon hallituksen 1.7.2003 lukien veroperusteisiin ehdottamat tarkistukset eivät tuo helpotusta siksi, että pienituloisimmat eläketuloa saavat eivät tulojen vähäisyyden takia maksa veroa.

Kansaneläkkeen tasokorotus korottaa myös verotuksessa tehtävän kunnallisverotuksen eläketulovähennyksen määrää. Noin 685 000 eläkkeensaajaa saisi tasokorotuksen. Heistä kunnallisveroa maksavat saisivat myös eläketulovähennyksen nousun kautta lisää käteen jäävää eläkettä. Lisäksi yli 200 000 sellaista eläkkeensaajaa, jotka eivät saa lainkaan kansaneläkettä, saisi eläketulovähennyksen kautta lisää tuloa. Tasokorotus nostaisi käteen jäävää eläkettä yhteensä noin 900 000 eläkkeensaajalla pienimmistä eläkkeistä alkaen. Korotuksen määrä on laskettu vuoden 2003 kansaneläkeindeksin tasossa. Maksettavan tasokorotuksen määrää nostaa myös vuoden alussa tehtävä kansaneläkkeen indeksitarkistus.

2 Esityksen taloudelliset vaikutukset

Valtiontalous. Vuoden 2003 toukokuussa eläkevähenteistä kansaneläkettä saavien lukumääräksi arvioidaan 675 000 kansaneläkkeensaajaa. Heistä noin 24 000 on laitoshoidossa. Vuositasolla vuoden 2003 indeksitasossa lasketun 18 euron tasokorotuksen kustannusvaikutus on yhteensä noin 148 miljoonaa euroa, josta kansaneläkemenojen osuus on noin 143 miljoonaa euroa.

Tasokorotuksen saisi noin 5 000 leskeneläkkeen saajaa, 60 000 ylimääräisen rintamalisän saajaa ja 700 sotilasavustuksen saajaa.

Maksussa olevia luopumistukia arvioidaan tammikuun 2004 alussa olevan 8 200 kappaletta ja sukupolvenvaihdoseläkkeitä 4 200 kappaletta. Näistä arviolta 7 800 luopumistuen saajaa ja 3 800 eläkkeensaajaa saisi tasokorotuksen. Muutokset lisäisivät luopumistukijärjestelmän menoja noin kaksi miljoonaa euroa vuonna 2004. Sukupolvenvaihdoseläkejärjestelmässä menojen lisäys olisi noin miljoona euroa vuonna 2004. Kustannukset on arvioitu siten, että tasokorotuksen määrä 18 euroa vastaa vuoden 2003 kansaneläkeindeksin tasoa.

Eläkkeensaajat. Ennakoidun kansaneläkeindeksin tarkistuksen johdosta täyden kansaneläkkeen korotus olisi vuonna 2004 arviolta 18,30 euroa kuukaudessa. Kansaneläkkeen tasokorotus nostaisi siten esimerkiksi toisessa kuntaryhmässä niiden yksinäisten eläkkeensaajien kansaneläkkeen määrää, joiden työeläke on alle 1 028 euroa kuukaudessa. Naimisissa olevilla eläkkeensaajilla tämä työeläkkeen yläraja olisi noin 916 euroa kuukaudessa.

Kansaneläkkeen tasokorotus nostaisi samalla kunnallisverotuksen eläketulovähennyksen määrää. Sen vuoksi nettoeläkkeen määrä kasvaisi myös sellaisilla työeläkkeen saajilla, jotka eivät saa kansaneläkettä, mutta ovat verotuksessa oikeutettuja eläketulovähennykseen. Kunnallisverotuksessa eläketulovähennyksen saavat yksinäiset eläkkeensaajat, joiden verotettava tulo on alle 1 344 euroa kuukaudessa, ja naimisissa olevat eläkeläiset, joiden verotettava tulo ei ylitä 1 145 euroa kuukaudessa.

Kansaneläkelain 24 ja 42 b §:n muuttamisesta annettavassa laissa ja perhe-eläkelain 15 a §:n muuttamisesta annettavassa laissa säädettäväksi ehdotetut euromäärät vastaavat kansaneläkeindeksin sitä pistelukua, jonka mukaan vuoden 2001 tammikuussa maksettavina olevien kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että eduskunta hyväksyy seuraavat la-
kiehdotukset:*

1.

Laki

kansaneläkelain 24 ja 42 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/1956) 24 § ja 42 b §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 724/2001, seuraavasti:

24 §

Täysimääräinen kansaneläke on ensimmäisessä kuntaryhmässä 5 923,56 euroa ja toisessa kuntaryhmässä 5 685,84 euroa vuodessa.

Jos eläkkeensaaja on naimisissa, täysimääräinen kansaneläke on ensimmäisessä kuntaryhmässä 5 236,92 euroa ja toisessa kuntaryhmässä 5 034,48 euroa vuodessa.

42 b §

Jos kansaneläkkeen saaja on 42 a §:ssä tarkoitettussa hoidossa, kansaneläkkeestä ei siltä ajalta, kun hoito kestää yli kolme kuukautta, makseta sitä osaa, joka ylittää kansaneläkkeensaajalla ensimmäisessä kuntaryhmässä 258,89 euroa ja toisessa kuntaryhmässä 238,61 euroa kuukaudessa sekä naimisissa olevalla kansaneläkkeensaajalla ensimmäisessä kuntaryhmässä 234,28 euroa ja toisessa kuntaryhmässä 216,90 euroa

kuukaudessa. Jos kansaneläkettä on 25 a §:n mukaisesti lykätty tai varhennettu, korotetaan mainittuja euromääriä lykkäyskorotusprosentilla tai alennetaan varhennusvähennysprosentilla.

Tämä laki tukee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004.

Tämän lain voimaan tullessa kansaneläkettä saavan henkilön kansaneläke muutetaan tämän lain mukaiseksi ilman hakemusta. Kansaneläkkeen muuttamisesta annetaan pyynnöstä päätös.

Laissa säädetyt euromäärät vastaavat kansaneläkeindeksin sitä pistelukua, jonka mukaan vuoden 2001 tammikuussa maksettavina olevien kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki

perhe-eläkelain 15 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 17 päivänä tammikuuta 1969 annetun perhe-eläkelain (38/1969) 15 a §:n 3 ja 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 726/2001, seuraavasti:

15 a §

Täysimääräinen täydennysmäärä on ensimmäisessä kuntaryhmässä 4 941,96 euroa ja toisessa kuntaryhmässä 4 704,24 euroa vuodessa.

Jos eläkkeensaaja on naimisissa, täysimääräinen täydennysmäärä on ensimmäisessä kunta-

ryhmässä 4 255,32 euroa ja toisessa kuntaryhmässä 4 052,88 euroa vuodessa.

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004.

Tämän lain voimaan tullessa leskeneläkkeen täydennysmäärää saavan henkilön eläke muutetaan tämän lain mukaiseksi ilman hakemusta.

Leskeneläkkeen täydennysmäärän muuttamisesta annetaan pyynnöstä päätös.

Laissa säädettyt euromäärät vastaavat kansaneläkeindeksin sitä pistelukua, jonka mukaan vuoden 2001 tammikuussa maksettavina olevien kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3.

Laki

maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain 19 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maatalousyrittäjien luopumistuesta 16 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1293/1994) 19 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1226/2000, seuraavasti:

19 §

— — — — —
Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, luopumistuen täydennysosaa 1 päivänä tammikuuta 2004 saavan henkilön täydennysosa muutetaan mainitusta ajankohdasta kansaneläkelain (347/1956) 24 §:n ja 42 b §:n 1 momentin mukaisesti.
— — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004.

Tässä laissa tarkoitettu luopumistuen täydennysosa muutetaan ilman hakemusta. Muuttamisesta annetaan pyynnöstä päätös. Täydennysosaa ei muuttamisen yhteydessä tarkisteta.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

4.

Laki

maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun lain (1317/1990) 16 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1227/2000, seuraavasti:

16 §

— — — — —
Sen estämättä, mitä 1, 3 ja 4 momentissa säädetään, sukupolvenvaihdoseläkkeen täydennysosaa 1 päivänä tammikuuta 2004 saavan henkilön täydennysosa muutetaan mainitusta ajankohdasta kansaneläkelain (347/1956) 24 §:n ja 42 b §:n 1 momentin mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004.

Tässä laissa tarkoitettu sukupolvenvaihdoseläkkeen täydennysosa muutetaan ilman hakemusta. Muuttamisesta annetaan pyynnöstä päätös. Täydennysosaa ei muuttamisen yhteydessä tarkisteta.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 11 päivänä kesäkuuta 2003

Iivo Polvi /vas
Outi Ojala /vas
Anne Huotari /vas
Markus Mustajärvi /vas
Mikko Kuoppa /vas
Martti Korhonen /vas
Esko-Juhani Tennilä /vas
Mikko Immonen /vas
Matti Kangas /vas
Kari Uotila /vas

Unto Valpas /vas
Jaakko Laakso /vas
Minna Sirnö /vas
Erkki Virtanen /vas
Pentti Tiusanen /vas
Matti Kauppila /vas
Annika Lapintie /vas
Suvi-Anne Siimes /vas
Veijo Puhjo /vas